

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

7 iulie 2016*

„Trimitere preliminară — Apropierea legislațiilor — Directiva 2004/48/CE — Respectarea drepturilor de proprietate intelectuală — Noțiunea «intermediar ale cărui servicii sunt utilizate pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală» — Locatar al unor hale comerciale care subînchiriază punctele de vânzare — Posibilitatea de a solicita pronunțarea unui ordin judecătoresc împotriva acestui locatar — Articolul 11”

În cauza C-494/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Nejvyšší soud (Curtea Supremă, Republica Cehă), prin decizia din 25 august 2015, primită de Curte la 21 septembrie 2015, în procedura

Tommy Hilfiger Licensing LLC,

Urban Trends Trading BV,

Rado Uhren AG,

Facton Kft.,

Lacoste SA,

Burberry Ltd

împotriva

Delta Center a.s.,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič (raportor), președinte de cameră, doamna C. Toader, domnul A. Rosas, doamna A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

* Limba de procedură: ceha.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facton Kft., Lacoste SA și Burberry Ltd, de L. Neustupná, advokátka;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčíl, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de D. Colas și de D. Segoin, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de F. Wilman și de P. Němečková, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 11 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, rectificare în JO 2004, L 195, p. 16, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facton Kft., Lacoste SA și Burberry Ltd, pe de o parte, și Delta Center a.s., pe de altă parte, în legătură cu ordinele judecătorești a căror pronunțare este solicitată de reclamantele din litigiul principal împotriva societății Delta Center în vederea respectării drepturilor lor de proprietate intelectuală.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (10) și (23) ale Directivei 2004/48 au următorul cuprins:

„(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea [legislațiilor statelor membre] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[...]

(23) [...] titularii drepturilor ar trebui să aibă posibilitatea de a solicita un ordin judecătoresc împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a viola dreptul de proprietate industrială al titularului. Condițiile și procedurile cu privire la un astfel de ordin judecătoresc ar trebui să rămână sub incidența dreptului intern al statelor membre. În ceea ce privește încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, un nivel ridicat de armonizare este deja prevăzut prin Directiva 2001/29/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230)]. Prin urmare, ar trebui ca prezenta directivă să nu aducă atingere articolului 8 alineatul (3) din Directiva 2001/29/CE.”

- 4 Articolul 2 din Directiva 2004/48, care definește domeniul de aplicare al acesteia, prevede la alineatul (1):

„Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația [Uniunii] sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică [...] oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația [Uniunii] și/sau de legislația internă a statului membru în cauză.”

- 5 Capitolul II din Directiva 2004/48, intitulat „Măsuri, proceduri și mijloace de reparație”, cuprinde șase secțiuni, dintre care prima, intitulată „Dispoziții generale”, cuprinde, între altele, articolul 3, care prevede:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare, ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie [...] eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal [...]”

- 6 Secțiunea 5 din capitolul II din Directiva 2004/48 este intitulată „Măsuri care rezultă dintr-o hotărâre de fond”. Aceasta cuprinde articolele 10-12, intitulate „Măsuri corective”, „Ordine judecătorești” și, respectiv, „Măsuri alternative”.

- 7 Potrivit articolului 11 din Directiva 2004/48:

„Statele membre asigură ca, atunci când se pronunță o hotărâre judecătorească de constatare a încălcării unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judecătorești competente să poată pronunța împotriva contravenientului un ordin judecătoresc prin care interzic continuarea încălcării. Atunci când legislația internă prevede aceasta, nerespectarea unui ordin judecătoresc este pasibilă, dacă este cazul, de plata unor daune cominatorii, cu scopul de a-i asigura executarea. Statele membre asigură de asemenea ca titularii drepturilor să poată solicita pronunțarea unui ordin judecătoresc împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală, fără a aduce atingere articolului 8 alineatul (3) din Directiva 2001/29/CE.”

- 8 Acest articol 8 alineatul (3) din Directiva 2001/29 prevede:

„Statele membre trebuie să asigure că titularii de drepturi pot solicita ca o ordonanță președințială să fie pronunțată împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de către terți pentru a contraface dreptul de autor sau un drept conex.”

Dreptul ceh

- 9 Din dosarul prezentat Curții reiese că articolul 11 din Directiva 2004/48 a fost transpus în dreptul ceh prin articolul 4 din zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví (Legea nr. 221/2006 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, denumită în continuare „Legea nr. 221/2006”).

10 Articolul 4 alineatul (1) din Legea nr. 221/2006 prevede:

„În cazul unei încălcări nejustificate a drepturilor [de proprietate intelectuală], persoana vătămată poate solicita instanței să oblige contravenientul să înceteze conduita care îi încalcă sau care este de natură să îi încalce drepturi și să înlăture consecințele care decurg din aceasta [...]”

11 Potrivit alineatului (3) al aceluiași articol, persoanele vătămate pot solicita de asemenea instanței să dispună măsuri „împotriva oricărei persoane ale cărei resurse sau servicii sunt utilizate de terți pentru încălcarea drepturilor lor”.

Litigiul principal și întrebările preliminare

12 Delta Center este locatarul pieței denumite „Pražská tržnice” (halele comerciale din Praga, Republica Cehă). Aceasta subînchiriază comercianților diferite puncte de vânzare situate în această piață. Contractele de locațiune încheiate cu comercianții respectivi le impun acestora din urmă obligația de a respecta reglementările care guvernează activitățile lor. De altfel, acestora le este distribuită o broșură redactată în limbile cehă și vietnameză, cu mențiunea „Notă în atenția vânzătorilor”. Această broșură subliniază că vânzarea de bunuri contrafăcute este interzisă și poate conduce la rezilierea contractului de locațiune a punctului de vânzare.

13 Reclamantele din litigiul principal fabrică și distribuie produse de marcă. Constatând că în aceste hale comerciale din Praga erau vândute bunuri care constituiau contrafaceri ale produsele lor, acestea au sesizat Městský soud v Praze (Curtea de Apel din Praga), solicitându-i printre altele să oblige societatea Delta Center:

- să se abțină de la orice încheiere sau prelungire de contracte de locațiune de puncte de vânzare în halele respective cu persoane a căror conduită s-a stabilit în mod definitiv de către autoritățile judiciare sau administrative că reprezintă o încălcare sau un risc de încălcare a drepturilor conferite de mărcile menționate în cerere;
- să se abțină de la orice încheiere sau prelungire a unor asemenea contracte atunci când termenii acestora nu cuprind nici obligația comerciantului de a se abține de la încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală ale reclamantelor, nici clauza potrivit căreia Delta Center poate rezilia contractul în cazul încălcării sau al unui risc de încălcare a acestor drepturi și
- să prezinte, în anumite situații descrise de reclamante, scuze în scris și să publice pe propria cheltuială un comunicat în ziarul *Hospodářské noviny*.

14 Prin hotărârea din 28 februarie 2012, Městský soud v Praze (Curtea de Apel din Praga) a respins această cerere de pronunțare a unor ordine judecătorești. Apreciind că Delta Center este o „persoană ale cărei resurse sau servicii sunt utilizate de terți” în sensul articolului 4 alineatul (3) din Legea nr. 221/2006, acesta a considerat totodată că nu exista o încălcare sau un risc de încălcare a drepturilor reclamantelor, dat fiind că era evident pentru cumpărători că mărfurile în discuție erau contrafăcute și, prin urmare, nu erau nici produse, nici distribuite de către reclamante.

15 Reclamantele au formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața Vrchní soud v Praze (Curtea Superioară din Praga).

16 Printr-o decizie din 5 decembrie 2012, această instanță a confirmat, deși din motive diferite de cele reținute de prima instanță, respingerea cererii de pronunțare a unor ordine judecătorești. Potrivit acesteia, o interpretare extinsă a termenilor „resurse sau servicii [...] utilizate de terți pentru încălcare”, din cuprinsul articolului 4 alineatul (3) din Legea nr. 221/2006, precum și a termenilor „servicii [...] utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală”, din cuprinsul

articolului 11 din Directiva 2004/48, ar conduce la situații absurde constând în special în a considera că alimentarea cu electricitate sau acordarea unei licențe comerciale unui comerciant constituie un mijloc de natură să aducă atingere unor drepturi de proprietate intelectuală.

- 17 Reclamantele au formulat recurs în fața Nejvyšší soud (Curtea Supremă).
- 18 Această din urmă instanță arată că textul articolului 4 alineatul (3) din Legea nr. 221/2006 corespunde celui al articolului 11 a treia teză din Directiva 2004/48 și amintește că reglementarea națională, care transpune o directivă, trebuie interpretată în măsura posibilului în lumina textului și a finalității acesteia.
- 19 Considerând, prin urmare, că litigiul pendinte în fața sa va trebui soluționat ținând cont de interpretarea articolului 11 a treia teză din Directiva 2004/48 dată de Curte în Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții (C-324/09, EU:C:2011:474), Nejvyšší soud (Curtea Supremă) constată, însă, că litigiul care a condus la această interpretare privea încălcarea unor drepturi de proprietate intelectuală pe o piață online. S-ar pune problema dacă interpretarea respectivă trebuie urmată și atunci când încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală a avut loc pe o piață fizică.
- 20 În aceste condiții, Nejvyšší soud (Curtea Supremă) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) O persoană care închiriază spații într-o piață și care pune la dispoziția comercianților standuri și locuri pe care pot fi amplasate standuri în vederea utilizării lor este un intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală în sensul articolului 11 din Directiva 2004/48?
- 2) Este posibil să se impună unei persoane care închiriază spații într-o piață și care pune la dispoziția comercianților standuri și locuri pe care pot fi amplasate standuri în vederea utilizării lor măsuri precum cele prevăzute la articolul 11 din Directiva 2004/48 în aceleași condiții ca cele formulate de Curte [în Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții, C-324/09, EU:C:2011:474] cu privire la impunerea unor măsuri care trebuie să fie respectate de operatorii unei piețe online?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 21 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii „intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală”, în sensul acestei dispoziții, locatarul unor hale comerciale care subînchiriază diferite puncte de vânzare situate în aceste hale unor comercianți, dintre care unii utilizează amplasamentul respectiv pentru a vinde mărfuri care constituie contrafaceri ale unor produse de marcă.
- 22 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48, la fel ca articolul 8 alineatul (3) din Directiva 2001/29 la care acesta se referă, obligă statele membre să garanteze că intermediarul ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală poate fi constrâns, independent de propria răspundere eventuală pentru faptele litigioase, să ia măsuri privind încetarea acestor încălcări, precum și măsuri privind prevenirea unor noi încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții, C-324/09, EU:C:2011:474, punctele 127-134, precum și Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Scarlet Extended, C-70/10, EU:C:2011:771, punctele 30 și 31).

- 23 Pentru ca un operator economic să fie calificat drept „intermediar” în sensul acestor dispoziții, trebuie să se stabilească faptul că acesta furnizează un serviciu de natură să fie utilizat de una sau de mai multe alte persoane pentru încălcarea unuia sau a mai multe drepturi de proprietate intelectuală, fără a fi necesar să întrețină o relație specială cu aceste persoane (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 martie 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, punctele 32 și 35).
- 24 O asemenea calificare nu este subordonată nici condiției ca operatorul economic respectiv să furnizeze alt serviciu decât cel care este utilizat de terț pentru a încălca dreptul de proprietate intelectuală.
- 25 Astfel, în materie de comerț electronic, Curtea a statuat că un furnizor de acces care se limitează să permită accesul la internet fără a propune alte servicii sau fără a exercita un control furnizează un serviciu de natură să fie utilizat de un terț pentru a contraface drepturi de proprietate intelectuală și trebuie calificat drept „intermediar” (a se vedea în acest sens Ordonanța din 19 februarie 2009, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, C-557/07, EU:C:2009:107, punctul 43, precum și Hotărârea din 27 martie 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, punctul 32).
- 26 În speță, nu se contestă că Delta Center este locatarul halelor comerciale „Pražská tržnice” și că desfășoară o activitate economică care constă în subînchirierea punctelor de vânzare situate în aceste hale. O asemenea activitate remunerată constituie o prestare de servicii.
- 27 Nu se contestă nici că unii dintre comercianții cărora Delta Center le subînchiriază aceste puncte de vânzare le utilizează pentru a propune vizitatorilor halelor respective mărfuri care constituie contrafaceri ale unor produse de marcă.
- 28 Fără a fi nevoie să se determine dacă alți prestatori de servicii precum cei, menționați cu titlu ipotetic în decizia de trimitere, care furnizează electricitate contravenienților intră în domeniul de aplicare al articolului 11 a treia teză din Directiva 2004/48, trebuie constatat că, în orice caz, un operator care furnizează terților un serviciu de locațiune sau de sublocațiune de amplasamente într-o piață comercială, datorită căruia aceștia au acces la această piață și propun spre vânzare în cadrul ei mărfuri care constituie contrafaceri ale unor produse de marcă, trebuie calificat drept „intermediar” ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală”, în sensul dispoziției respective.
- 29 Împrejurarea că punerea la dispoziție de puncte de vânzare privește o piață online sau o piață fizică precum halele comerciale este lipsită de relevanță în această privință. Astfel, din Directiva 2004/48 nu reiese că domeniul de aplicare al acesteia este limitat la comerțul electronic. Pe de altă parte, obiectivul acestei directive, enunțat în cuprinsul considerentului (10) al acesteia, de a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne, ar fi afectat în mod considerabil dacă nu se puteau dispune ordinele judecătorești prevăzute la articolul 11 a treia teză din directiva menționată împotriva operatorului care furnizează terților accesul la o piață fizică precum cea în discuție în litigiul principal, în cadrul căreia acești terți propun spre vânzare mărfuri care constituie contrafaceri ale unor produse de marcă.
- 30 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii „intermediar” ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală”, în sensul acestei dispoziții, locatarul unor hale comerciale care subînchiriază diferite puncte de vânzare situate în aceste hale unor comercianți, dintre care unii utilizează amplasamentul respectiv pentru a vinde mărfuri care constituie contrafaceri ale unor produse de marcă.

Cu privire la a doua întrebare

- 31 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că condițiile impuse pentru pronunțarea ordinului judecătoresc, în sensul acestei dispoziții, împotriva unui intermediar care furnizează un serviciu de locațiune de puncte de vânzare în cadrul unor hale comerciale sunt identice cu cele referitoare la ordinele judecătorești care pot fi pronunțate împotriva intermediarilor pe o piață online, enunțate de Curte în Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții (C-324/09, EU:C:2011:474).
- 32 La punctul 135 din acea hotărâre, Curtea a constatat mai întâi, referindu-se la considerentul (23) al Directivei 2004/48, că modalitățile ordinelor judecătorești pe care statele membre trebuie să le reglementeze în temeiul articolului 11 a treia teză din directiva amintită, precum cele privind condițiile care trebuie îndeplinite și procedura care trebuie urmată, rămân sub incidența dreptului național.
- 33 În continuare, aceasta a precizat că aceste norme de drept național trebuie stabilite astfel încât să permită realizarea obiectivelor Directivei 2004/48. În acest sens și conform articolului 3 alineatul (2) din această directivă, ordinele judecătorești trebuie să fie eficiente și disuasive (Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții, C-324/09, EU:C:2011:474, punctul 136).
- 34 În sfârșit, Curtea a statuat că ordinele judecătorești trebuie să fie echitabile și proporționale. În consecință, acestea nu trebuie să fie excesiv de costisitoare și nu trebuie nici să creeze obstacole în calea comerțului legal. Nu i se poate impune intermediarului nici să exercite o supraveghere generală și permanentă a clienților săi. În schimb, intermediarul poate fi constrâns să ia măsuri care să contribuie la evitarea altor încălcări de această natură săvârșite de același comerciant (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții, C-324/09, EU:C:2011:474, punctele 138-141).
- 35 Curtea a apreciat astfel că orice ordin judecătoresc, în sensul articolului 11 a treia teză din Directiva 2004/48, poate fi pronunțat doar dacă asigură un just echilibru între protecția proprietății intelectuale și lipsa unor obstacole în calea comerțului legal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții, C-324/09, EU:C:2011:474, punctul 143).
- 36 Deși, desigur, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții (C-324/09, EU:C:2011:474), Curtea a fost chemată să interpreteze articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48 în cadrul unor ordine judecătorești care puteau fi adresate unui intermediar pe o piață online, ea a interpretat acest articol prin prisma dispozițiilor generale enunțate la articolul 3 din această directivă, fără considerații speciale referitoare la natura pieței în discuție. Nu reiese de altfel din acest articol 3 că domeniul său de aplicare este limitat la situațiile care intervin pe piețele online. Rezultă, în plus, din textul aceluiași articol 3 că acesta se aplică oricărei măsuri vizate de directiva respectivă, inclusiv celor prevăzute la articolul 11 a treia teză din aceasta.
- 37 În consecință, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că condițiile impuse pentru pronunțarea unui ordin judecătoresc, în sensul acestei dispoziții, împotriva unui intermediar care furnizează un serviciu de locațiune de puncte de vânzare în cadrul unor hale comerciale sunt identice cu cele referitoare la ordinele judecătorești care pot fi pronunțate împotriva intermediarilor pe o piață online, enunțate de Curte în Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții (C-324/09, EU:C:2011:474).

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 38 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) **Articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii „intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală”, în sensul acestei dispoziții, locatarul unor hale comerciale care subînchiriază diferite puncte de vânzare situate în aceste hale unor comercianți, dintre care unii utilizează amplasamentul respectiv pentru a vinde mărfuri care constituie contrafaceri ale unor produse de marcă.**
- 2) **Articolul 11 a treia teză din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că condițiile impuse pentru pronunțarea unui ordin judecătoresc, în sensul acestei dispoziții, împotriva unui intermediar care furnizează un serviciu de locațiune de puncte de vânzare în cadrul unor hale comerciale sunt identice cu cele referitoare la ordinele judecătorești care pot fi pronunțate împotriva intermediarilor pe o piață online, enunțate de Curte în Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții (C-324/09, EU:C:2011:474).**

Semnături